

Î N C H E I E R E

01 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Luiza Gafton

Judecătorii

Dumitru Mardari, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către reprezentantul lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Nicula împotriva lui Vitalie Matei și Rodicăi Matei cu privire la declararea nulității contractului de donație,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Mihail Nicula și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani, municipiul Chișinău din 28 decembrie 2016,

c o n s t a ț ă :

La data de 16 septembrie 2014, Mihail Nicula a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vitalie Matei și Rodicăi Matei cu privire la declararea nulității contractului de donație.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în baza recipisei din 06 iulie 2009, împreună cu soția sa, Zinaida Nicula au acordat lui Vitalie Matei și Rodicăi Matei un împrumut în sumă de 39 000 Euro, fără indicarea termenului final de rambursare a împrumutului, pârâții asigurându-i că suma împrumutată va fi investită într-o afacere profitabilă, care le va permite să restituie împrumutul într-un termen foarte scurt.

Menționează că, banii împrumutați erau proprietate în devălmășie și constituiau acumulările lor de o viață, astfel, au cerut pârâților garantarea restituirii împrumutului prin instituirea gajului asupra bunului imobil, însă, aceștia le-au prezentat copia contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 5 din str. Grigore Ureche, 56/1, mun. Chișinău, cu nr. cadastral XXXXX, asigurându-i că sunt debitori de bună-credință, iar instituirea gajului va duce doar la suportarea unor cheltuieli suplimentare.

Invocă că, peste un termen de trei luni a solicitat pârâților rambursarea împrumutului, însă aceștia nu și-au onorat obligația asumată.

Afirmă că, din cauza împrumutului acordat, între el și soția sa au apărut neînțelegeri, care au dus la desfacerea căsătoriei.

Relevă că, la începutul anului 2010, Zinaida Nicula, fără să-l înștiințeze, a depus cerere de chemare în judecată împotriva soților Matei privind încasarea împrumutului, iar în scopul asigurării acțiunii a fost aplicat sechestru pe apartamentul nr. 5 din str. Gr. Ureche, 56/1, mun. Chișinău, cu nr. cadastral XXXXX, care aparținea pârâților cu drept de proprietate. Ulterior, pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, Nicula Zinaida a renunțat la acțiune cu condiția că debitorii vor restitui benevol datoria, însă aceștea au rambursat Zinaidei Nicula doar suma de 6 500 Euro, înregistrând o restanță în sumă de 32 500 Euro.

Sușține că, la momentul încheierii contractului de împrumut, pârâții au garantat că apartamentul nr. 5 din str. Grigore Ureche, 56/1, mun. Chișinău, cu nr. cadastral XXXXX, este un mijloc de executare a obligației de rambursarea a împrumutului, însă, de fapt, aceștia l-au înșelat și fără să-l informeze, având ca scop eschivarea de la executarea obligațiilor pecuniare, au anulat sechestru și au înstrăinat apartamentul enunțat copiilor lor minori prin contractul de donație nr. 9813 din 08 noiembrie 2010, autentificat notarial și înregistrat în Registrul bunurilor imobile la 09 noiembrie 2010 sub numărul 0100/10/90719.

Invocă că, donatarii, la momentul încheierii contractului de donație, aveau doar 5-6 ani, astfel, atât transmiterea bunului, cât și acceptarea acestuia a fost efectuată nemijlocit de către soții Matei, care continuă să gestioneze și utilizeze bunul, deoarece apartamentul a rămas în patrimoniul familiei Matei, nu a fost radiat din proprietatea pârâților și nu a trecut în proprietatea unor terți, patrimoniul acestora nefiind micșorat în mod gratuit.

Consideră că, contractul de donație nr. 9813 din 08 noiembrie 2010 este un act juridic fictiv, deoarece nu a fost încheiat cu intenția de a produce efecte juridice, dar de a frauda creditorii și de a evita aplicarea măsurilor de executare silită asupra averii lor pentru stingerea datoriei.

Relevă că, la data de 23 mai 2013, a expediat în adresa pârâților o reclamație, prin care a solicitat rambursarea împrumutului în termen de până la 31 mai 2013, însă aceasta nu a fost executată.

Afirmă că, întâmplător a aflat despre examinarea cererii de chemare în judecată depusă de Zinaida Nicula împotriva pârâților cu privire la rambursarea împrumutului și a depus cerere de revizuire, care prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 iunie 2014 a fost admisă, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2013, decizia Curții de Apel din 02 iulie 2013 și încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 octombrie 2013, cu remiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

Menționează că, pârâții nu și-au onorat obligația de rambursare a împrumutului, motiv din care, consideră că, urmează a fi anulat contractul de donație și aplicate măsurile de asigurare asupra apartamentului litigios, fapt ce va asigura posibilitatea reală de încasare silită a sumei datorate.

Solicită declararea nulității contractului de donație nr. 9813 încheiat la data de 08 noiembrie 2010 între Vitalie Matei, Rodica Matei și XXXXX, YYYYYY și ZZZZZZ, a apartamentului nr. 5, situat în mun. Chișinău, str. Gr. Ureche 56/1, cu nr. cadastral XXXXX, autentificat notarial de către notarul Mihail Vidrașcu, cu aducerea părților la poziția inițială.

Pe parcursul examinării cauzei reclamantul și-a concretizat cerințele, solicitând declararea nulității contractului de donație nr. 9813 încheiat la data de 08 noiembrie 2010 între Vitalie Matei, Rodica Matei și XXXXX, YYYYYY și ZZZZZZ a apartamentului nr. 5, situat în mun. Chișinău, str. Gr. Ureche 56/1, cu nr. cadastral XXXXX, autentificat notarial de către notarul Mihail Vidrașcu, obligarea OCT Chișinău de a radia dreptul de proprietate înregistrat după XXXXX, YYYYYY și ZZZZZZ asupra apartamentului nr. 5, situat în mun. Chișinău, str. Gr. Ureche 56/1, cu nr. cadastral XXXXX, cu aducerea părților la poziția inițială și încasarea în mod solidar din contul părților a taxei de stat în mărime de 5 000 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 500 lei, precum și cheltuielile de executare a titlului executoriu privind aplicarea sechestrului asupra apartamentului litigios în mărime de 2 100 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 28 decembrie 2016 acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Respingând acțiunea, prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, contractul de donație nr. 9813 din 08 noiembrie 2010 a fost încheiat între Vitalie Matei și Rodica Matei, în calitate de donatori și XXXXX, YYYYYY și ZZZZZZ, în calitate de donatari, cu respectarea condiției de formă a actului juridic și, anume, forma scrisă, fiind semnat de ambele părți, iar reclamantul nu a prezentat careva probe pertinente și concludente, prin care să confirme că, contractul de donație enunțat a fost încheiat fără intența de a produce efecte juridice, mai mult ca atât, reclamantul nu este parte a acestui contract și nu a participat la încheierea tranzacției, condiție impusă de lege în cazul solicitării anulării actului juridic, făcând trimitere la prevederile art. art. 208 alin. (2), 216, 217, 220, 221 alin. (1) și (2) și ale art. 666 alin. (1), (2) și art. 827 din Codul civil.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2017 a fost respins apelul declarat de către Mihail Nicula și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 09 august 2017, reprezentantul lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu hotărârile judecătorești, deoarece au fost încălcate normele de drept material și, anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată, a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată, a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate în mod arbitrar probele, ceea ce a dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale recurentului, dreptul la un proces echitabil și dreptul de proprietate.

Menționează că, intimații, înstrăinând apartamentul în baza contractului de donație, au acționat cu rea-credință, având ca scop eschivarea de la executarea obligației pecuniare. Acțiunile de rea-credință ale intimaților se confirmă prin faptul trecerii formale a bunului pe numele copiilor lor minori, însă de fapt, apartamentul a rămas în posesia părinților, adică a intimaților.

Astfel, invocă că, contractul de donație nr. 9813 din 08 noiembrie 2010 a fost încheiat între părți fără intenția de naștere, modificare sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile – elemente definitorii ale actului juridic în sensul art. 195 din Codul civil, ci doar a creat aparența existenței actului juridic în realitate, existând o neconcordanță între voința reală și cea declarată.

Relevă că, prima instanță a respins acțiunea pe motiv că recurentul nu este parte a contractului de donație și nu este în drept să-l conteste, iar instanța de apel și-a argumentat soluția pe existența consimțământului părților contractante de a încheia actul juridic, adică, Vitalie Matei și Rodica Matei și-au exprimat acordul să înstrăineze apartamentul și tot dâșii și-au exprimat acordul să primească acest bun în calitate de reprezentanți ai donatarilor - copiii lor minori, în vârstă de 5 și 6 ani.

Consideră eronată concluzia instanțelor de judecată precum că, bunul imobil a fost dobândit definitiv de copiii debitorilor, atât timp cât părinții acestora sunt în drept să dispună de acest bun în realitate, inclusiv și să-l înstrăineze, iar sursele obținute să le utilizeze în interes propriu.

Notează că, instanța de apel a omis să se expună asupra faptului că, intimații prin încheierea contractului de donație s-au lipsit în mod fraudulos de patrimoniul său, în situația în care, au garantat că apartamentul este un mijloc de stingere a datoriei față de recurent.

Menționează că, instanța de apel a ignorat și faptul că, la data înstrăinării gratuite a apartamentului, 08 noiembrie 2010, creditorii Mihail Nicula și Zinaida Nicula dețineau din data de 06 iulie 2009 o creanță în sumă de 39 000 Euro față de intimați, nevalorificată la acel moment ca urmare a eschivării acestora de la executarea obligației de restituire a împrumutului.

Declară că, instanța de apel nu a luat în considerație că, în recipisa din 06 iulie 2009 nu a fost indicată o dată scadentă de rambursare a împrumutului, ulterioară celei de 08 noiembrie 2010 - data înstrăinării imobilului și nici nu prevedea restituirea banilor la cererea scrisă a creditorilor, ceea ce denotă cu certitudine că, obligația pecuniară era deja scadentă, iar intimații erau obligați la data înstrăinării bunului să restituie suma împrumutată.

Consideră că, este eronată concluzia instanței de apel precum că, recipisa nu are forță juridică și executorie dacă nu există o hotărâre judecătorească de încasare forțată a împrumutului, mai mult, aceasta este o concluzie pripită și contradictorie expusă pe marginea unei și aceleiași decizi. Or, cu referire la valabilitatea contractului de donație contestat, instanța de apel a reținut prevederile art. 199 alin. (1) și (2) din Codul civil, precum că, consimțământul părților ar fi fost liber, neviciat și cu intenția de a produce efecte juridice, prevederi, care au fost ignorate de instanță la aprecierea valabilității contractului

de împrumut, care, la fel, este un act juridic, încheierea căruia a fost posibilă prin exprimarea directă a consimțământului cu intenția de a produce efecte juridice și, anume, ca intimații să primească mijloacele bănești și să le restituie în termen restrâns.

Invocă că, instanța de apel nu și-a motivat soluția și nu a răspuns la argumentul său privind legalitatea cauzei care a stat la baza încheierii contractului de donație, în situația, în care, intimații au înstrăinat imobilul cu titlu gratuit fără a dispune de alte bunuri care să acopere suma împrumutată, precum și, asupra faptului că, contractul de donație contestat ar fi fost încheiat cu intenția reală să producă efecte juridice veritabile terților, în măsura în care să nu mai servească donatorilor sub nici o formă. Bunul nefiind înstrăinat unor persoane terțe, cu capacitate de exercițiu deplină, care în mod legal și efectiv ar fi dispus de el și, la caz, s-ar fi opus unei eventuale revocări sau anulări.

Consideră inoportună concluzia instanței de apel privind respingerea prezentei acțiuni din considerentul că, în anul 2013, acțiunea depusă de Zinaida Nicula împotriva lui Vitalie Matei și Rodicăi Matei cu privire la declararea nulității contractului de donație a fost respinsă, or, soluția luată atunci de instanțele de judecată s-a axat exclusiv pe faptul că acțiunea este prematură și Zinaida Nicula nu deținea la acel moment o hotărâre judecătorească executorie de încasare din contul debitorilor în beneficiul său a sumei împrumutate.

Sușine că, în prezent, acțiunea este întemeiată în baza deciziei executorii a Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2016, prin care a fost încasată din contul lui Vitalie Matei și Rodicăi Matei în beneficiul recurentului și a Zinaidei Nicula suma datoriei.

Califică ca eronată concluzia primei instanțe precum că, Mihail Nicula nu este parte al contractului de donație și nu poate solicita anularea acestui act juridic, deoarece nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Acțiunea în constatarea nulității absolute este imprescriptibilă.

Invocă că, prin acțiunile de rea-credință a intimaților recurentul este lipsit de propriile mijloace bănești pe o perioadă de 8 ani, care în realitate va fi mai mare, deoarece intimații nu dispun de bunuri pentru a executa forțat hotărârea judecătorească de încasarea sumei datorate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost depus în termen, or, din materialele cauzei nu poate fi stabilită cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către reprezentantul lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către reprezentantul lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul reprezentantului lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin.(1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către reprezentantul lui Mihail Nicula, avocatul Valentin Guțu se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
judecătorii

Luiza Gafton

Dumitru Mardari

Mariana Pitic